

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ETNOGRAFIA POLSKA LVIII

Zeszyt 1-2

Warszawa
2014

REDAKTOR: JAROSŁAW DERLICKI

Członkowie Rady Redakcyjnej: Anna Woźniak (sekretarz Redakcji),
Dagnosław Demski, Joachim Otto Habeck (Niemcy), Agnieszka Halemba (Niemcy/Polska),
Iwona Kabzińska, Roman Ignatiew (Rosja), Wojciech Lipiński, Janusz Mucha,
Wiaczesław Stepanow (Mołdawia)

Recenzenci artykułów: Kamila Baraniecka-Olszewska, Elana Buch, Wojciech J. Burszta,
Barbara Dolińska, Magdalena Grabowska, Agnieszka Graff, Bernhard Hadolt, Iwona Kabzińska,
Agnieszka Kościańska, Katarzyna Kość-Ryżko, Magdalena Lubańska, Marcin Moskalewicz,
Jill T. Owczarzak, Frances Pine, Joanna Regulska, Aleksandra Rzepkowska, Michele Rivkin-Fish,
Iva Šmídová, Magdalena Sztandara, Ryszard Tomicki

Adres Redakcji: 00-140 Warszawa, Al. Solidarności 105
E-mail: redakcja@etnografiapolska.pl
www.etnografiapolska.pl

Koncepcja okładki: Iwona Kabzińska
Zdjęcie na okładce przedstawia ekspozycję Muzeum-Apteki we Lwowie
Fot. Jarosław Derlicki, Ukraina 2014

Korekta: Redakcja i Autorzy

Etnografia Polska © Copyright 2014. All Rights Reserved
No part of this journal may be reproduced, in any forms or by any means,
without permission in writing from the publisher.

*Etnografia Polska is regularly indexed/abstracted in the International Bibliography
of the Social Sciences, International Bibliography of Book Reviews of Scholarly Literature,
Anthropological Index Online, Central European Journal of Social Sciences and Humanities,
Bibliografia Etnografii Polskiej, European Reference Index for the Humanities
and Social Sciences (ERIH PLUS) and SCOPUS.*

Printed in Poland

PL ISSN 0071-1861

Skład: Zakład Wydawniczy Letter Quality
01-216 Warszawa, ul. Bryłowska 35/38, tel. 22 115 38 10, 607 217 879
Objętość 18,5 ark. wyd.
Druk: Partner Poligrafia, ul. Zwycięstwa 10; 15-703 Białystok; www.druk-24h.com.pl

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

Michał Mokrzan – Odpowiedź na pytanie, czy kiedykolwiek byliśmy postmodernistami? Answering the question, have we ever been postmodern?	5 24
Inga B. Kuźma – Refleksje na temat zaangażowanych badań kobiecych w ośrodkach pomocy dla kobiet. Działania na rzecz emancypacji poprzez antropologiczną edukację kulturową	25 48
Thoughts on women-related engaged research in women's refuges. Acting for eman- cipation by anthropological cultural education	48
Wiktoria Kudela-Świątek – „Przyszywani sybiracy”. Kazachstańscy Polacy w rodzi- mym dyskursie naukowym	49 70
The “adoptive-Sybiraks”. The Poles of Kazakhstan in the national scientific discourse ...	70
Agnieszka Szczepaniak-Kroll – Skutki niemieckiej polityki dla imigrantów (1945–2013)	71 93
The results of German policies regarding immigrants (1945–2013)	93

KULTURA I MEDYCYNA

Magdalena Radkowska-Walkowicz, Małgorzata Rajtar – Wprowadzenie do bloku tematycznego „Kultura i Medycyna”	95
Małgorzata Rajtar – Krew jako ciało „obce” i „indywidualne”. Krew i biotożsamość na przykładzie Świadków Jehowy w Niemczech	101 116
Blood as an ‘alien’ and ‘individual’ body. Blood and bioidentity and Jehovah’s Witnesses in Germany	116
Magdalena Radkowska-Walkowicz – Śluz, modlitwa i laparoscopia. Popularyzacja naprotechnologii w kontekście polskiej debaty na temat zapłodnienia in vitro	117 133
Mucus, prayer and laparoscopy. Popularization of naprotechnology in the context of Polish debate on in vitro fertilization	133
Danuta Penkala-Gawęcka – Niepewność, ryzyko, zaufanie. System opieki medycz- nej i jego reformy w postsowieckim Kirgistanie a strategie zdrowotne mieszkańców Biszkeku	135 157
Uncertainty, risk, and trust. Reforms of health care system in post-soviet Kyrgyzstan and health-seeking strategies of the inhabitants of Bishkek	157
Jessica C. Robbins-Ruszkowska – National dimensions of personhood among older people in Poland	159
Joanna Miśtał – Understanding low fertility in Poland. Demographic consequences of gendered discrimination in employment and postsocialist neoliberal restructuring ...	175

KRONIKA

Brązowe popiersie Bronisława Piłsudskiego w muzeum Ajnów w Shiraoi na Hokkaido – Inoue Koiti	191
---	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE, RECENZJE

Iryna Zbyr, <i>Oskar Kolberg i jego zbiornik „Pokuttâ”</i> , L'vivs'kij nacional'nij universitet imieni Ivana Franka, L'viv 2014, ss. 269, mapy – Zbigniew Jasiewicz	193
Kamila Baraniecka-Olszewska, <i>Ukrzyżowani. Współczesne misteria Męki Pańskiej w Polsce</i> , Funna, Wrocław 2013, ss. 317 – Magdalena Lubańska	196
Fiona Bowie, <i>Antropologia religii. Wprowadzenie</i> , przekład Kamila Pawluś, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2008, ss. 354 – Jakub Kozak	200
Informacja dla autorów	205

INFORMACJA DLA AUTORÓW

Recenzje ‘double-blind review’

Artykuły naukowe spływające do Redakcji są poddawane recenzjom. Publikacja, aby być dopuszczoną do druku, musi uzyskać dwie pozytywne recenzje. W przypadku, gdy jedna recenzja jest pozytywna, a druga negatywna, powoływany jest trzeci recenzent, którego opinia jest rozstrzygająca. Redakcja dokłada wszelkich starań, aby zarówno autor, jak i recenzent, byli wobec siebie anonimowi, stosując zasadę ‘double-blind review’. Każda recenzja musi się kończyć jednoznaczną konkluzją dopuszczającą artykuł do druku lub nie. Formularz recenzencki, określający zasady kwalifikowania lub odrzucania publikacji jest dostępny w każdym numerze czasopisma oraz na jego stronie internetowej.

Objętość artykułu: przyjmujemy teksty o objętości około 20–25 stron maszynopisu, do każdego tekstu prosimy dołączyć jego streszczenie (do 1 000 znaków) w języku angielskim.

Język artykułu: głównie polski, choć okazynie będziemy tłumaczyć artykuły nadsyłane przez autorów zagranicznych.

Forma przekazania artykułu: teksty prosimy przysyłać w formie elektronicznej na e-mail Redakcji: e_polska@iaepan.edu.pl; przesyłany plik powinien być zapisany w formacie .doc lub .rtf (Reach Text Format) – oba typy dostępne w programie MS-Word.

Formatowanie tekstu:

- **rozmiar czcionki:** 12, przypisy dolne 10;
- **marginasy** (lewy, prawy, górny oraz dolny): 2,5 cm;
- **interlinia:** 1,5 wiersza;
- **spacje:** prosimy używać jedynie pojedynczych spacji, prosimy nie umieszczać spacji po nawiasie otwierającym i nawiasie zamykającym: (etnologia), analogicznie w przypadku cudzysłowu: „etnologia”.
- **cytaty:** cytaty prosimy umieszczać w cudzysłowie lub kursywą (dotyczy tytułów prac lub cytatów wypowiedzi informatorów)
- **myślniki:** prosimy używać krótkich myślników do łączenia słów (czarno-biały; 20th-century anthropologist) oraz długich we wtrąceniach (obydwie nazwy – etnologia i antropologia – znajdują zastosowanie);
- **sekcje tekstu:** prosimy wprowadzać śródtytuły, jeśli tekst tego wymaga; prosimy nie wprowadzać interlinii między akapitami oraz między śródtytułami a tekstem;

Pierwsza i ostatnia strona

W górnym lewym rogu należy podać imię i nazwisko oraz instytucję, np.

Anna Malewska-Szałygin

Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, Warszawa

Następnie tytuł artykułu.

Na ostatniej stronie za bibliografią należy umieścić streszczenie w języku angielskim z kilkoma słowami kluczowymi oraz dane kontaktowe do autora:

Imię, nazwisko, stopień i tytuł naukowy, nazwę instytucji oraz jej pełny adres, e-mail służbowy.

Drobiazgi

- lata dziewięćdziesiąte zapisujemy 1990. z kropką po cyfrach.
- cyfry i liczby które można zapisać jednym wyrazem zapisujemy słownie (np. pięć, dziesięć, tysięcy, itd.). Liczby wielocyfrowe zapisujemy cyferkami (np. 35, 406, 1200, itd.). Liczby niepełne zapisujemy cyframi, np. półtora miliona należy zapisywać jako 1,5 mln.
- W przypadku cytowania lub powoływania się na jakiegoś autora w tekście, za pierwszym razem należy wymienić go z imienia i nazwiska, przy kolejnych podawać tylko nazwisko.
- Jeśli w tekście pojawiają się tytuły prac innych autorów prosimy o zapisanie ich kursywą, np. *Kłopoty z kulturą* to znana praca Jamesa Clifforda.

Fotografie/ilustracje: zdjęcia do artykułów przyjmujemy w formie elektronicznej w rozdzielczości min. 300 dpi. Zdjęcia powinny być umieszczone w oddzielnych plikach. Konieczne jest dołączenie spisu fotografii/ilustracji oraz podpisów do nich. Fotografie w tekście będą czarno-białe. Liczba umieszczonych zdjęć jest ograniczona możliwościami finansowymi Redakcji oraz ilością tzw. wakatów.

Przypisy:

Objaśnienia do tekstu: przypisy dolne, numerowane cyframi arabskimi, znak przypisu w tekście głównym prosimy umieszczać przed kropką kończącą zdanie;

Przypisy bibliograficzne: prosimy stosować system przypisów w tekście, nie zaś przypisów dolnych; tzw. system oksfordzki.

Cytaty: cytaty w tekście prosimy umieszczać w cudzysłowie i nie stosować w tym przypadku kursywy. Cytat nie powinien kończyć się kropką, nią kończy się dopiero całe zdanie (prosimy nie umieszczać kropki przed znakiem „”, a dopiero za nim ”)

Tytuły: Tytuły prac polskich i anglojęzycznych zapisujemy następująco: pierwszy wyraz zaczynamy dużą literą, a wszystkie kolejne małymi literami – wyjątek stanowią nazwy. Nazwy czasopism zapisujemy z dużych liter. Przykłady książek: *People and the land; The Moldovans. Romania, Russia, and the politics of culture*; czasopisma: *Etnografia Polska, Nations and Nationalism*.

Przypisy w tekście:

- cytat: (Geertz 2005, s. 31), jeśli nazwisko autora występuje w zdaniu, który przypis ten kończy wtedy: (2005, s. 31);
- odniesienie do książki bądź artykułu: (Geertz 2005), jeśli nazwisko autora występuje w zdaniu, który przypis ten kończy wtedy: (2005); jeśli odnosimy się do kilku autorów, przypis powinien wyglądać następująco (Clifford 2000, s. 135; Geertz 2005, s. 31). Autorzy powinni być wymienieni w porządku alfabetycznym.
- „cytat” za: (Wittgenstein cyt. za: Geertz 2005, s. 34) lub według Wittgensteina „cytat” (za: Geertz 2005, s. 34)

Przypisy w bibliografii:

- Książka:

(Autor) Nazwisko i imię (lub pierwsze słowo tytułu i trzykropek, jeśli nie ma jednoznacznie określonego autora) Data wydania, *Tytuł*, wydawnictwo, miejsce wydania.

Przykład:

Geertz Clifford 2005, *Wiedza lokalna. Dalsze eseje z zakresu antropologii interpretatywnej*, WUJ, Kraków.

W przypadku cytowania dwóch tekstów tego samego autora wydanych w tym samym roku:

Geertz Clifford 2005a, *Wiedza lokalna. Dalsze eseje z zakresu antropologii interpretatywnej*, WUJ, Kraków.

- 2005b, *Tytuł*, nazwa wydawnictwa, miejsce wydania.

- Artykuł w książce (prosimy nie stosować skrótów nazw czasopism):

(Autor) Nazwisko i imię (lub pierwsze słowo tytułu i trzykropek, jeśli nie ma jednoznacznie określonego autora) Data wydania, Tytuł, [w:] *tytuł książki*, red. (jeśli potrzebne) inicjał imienia i nazwisko (autor lub redaktor książki), nazwa wydawnictwa, miejsce wydania, numery stron.

Przykład:

Turner Victor W. 2004, Liminalność i communitas, [w:] *Badanie kultury. Elementy teorii antropologicznej. Kontynuacje*, red. E. Nowicka, M. Kempny, PWN, Warszawa, s. 244–266.

- Artykuł w czasopiśmie:

(Autor) Nazwisko i imię Data wydania, tytuł artykułu, *Tytuł czasopisma*, rocznik, numer, tom/zeszyt, strony zajmowane przez artykuł.

Przykład:

Solonari Vladimir 2002, Narrative, identity, state: history teaching in Moldova, *East European Politics and Societies*, Vol. 16, No. 2, s. 414–445.

- Prace naukowe pozostające w archiwach:

(Autor) Nazwisko i imię Data, *Tytuł* (rodzaj pracy, miejsce przechowywania).

Przykład:

Kowalski Jan 2008, *Obrzędowość doroczna na Podkarpaciu* (praca magisterska, maszynopis IAE PAN).

- Prace opublikowane w internecie (są to z reguły artykuły) zapisuje się tak jak powyżej, zamiast wydawnictwa i miejsca wydania podaje się po prostu adres strony internetowej. W przypadku pliku dostępnego w bazie tekstów naukowych w wersji PDF, nie podajemy adresu strony internetowej (traktujemy jak zwykłą publikację).

Przykład:

Malewska-Szałygin Anna 2002a, Potoczna filozofia władzy, *Opcja na prawo* – archiwum internetowe, Nr 4, <http://www.opcja.pop.pl/Nr4.html>.

- W przypadku danych znalezionych w internecie (np. statystycznych) w bibliografii należy utworzyć sekcję „Źródła internetowe:” i wymienić adresy stron internetowych podając w nawiasach ich pełne nazwy oraz datę obejrzenia lub publikacji.

Przykład:

Źródła internetowe:

www.iaepan.edu.pl (Instytut Archeologii i Etnologii PAN), 04.10.07

www.iwgia.org (International Work Group for Indigenous Affairs), 06.08.08

Transliteracja:

W przypadku cytowania autorów i prac napisanych w innych alfabetach prosimy o ich transliterowanie zgodne z zasadami PWN (więcej na stronie www.pwn.pl).

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania tekstów.

ETNOGRAFIA POLSKA
REVIEW FORM/FORMULARZ RECENZJI

Title of the article (Tytuł artykułu):

Review by (Recenzent):

Affiliation (Afilijacja):

Date (Data):

Dear Reviewers,

We kindly ask you to prepare a review of the attached article according to the provided Review Form. Please bear in mind that the Form is just a guideline, the crucial is you opinion and evaluation. Please, use the Comments to express your remarks.

This is a double-blind review. None of the above information is going to be shared with the Author of the article, but also no information on Author's identity is being provided to the Reviewer.

After you fill out this Review Form, please send it to: redakcja@etnografiapolska.pl

With kind regards,

Jaroslav Derlicki
Editor-in-Chief

REVIEW FORM/FORMULARZ RECENZJI

Title of the article (Tytuł artykułu):

The quality of the article being reviewed (check only one box):

Jakość recenzowanego artykułu (można zaznaczyć tylko jedno pole):

Important article, innovative approach (Ważny artykuł, nowatorskie podejście)	
Very good article (Bardzo dobry artykuł)	
Good article (Dobry)	
Average article (Przeciętny)	
Poor article (Mierny)	
Very poor article (Zły artykuł)	

I evaluate this article as (check only one box):

Uważam, że przedstawiony artykuł jest (tylko jedno pole):

Excellent, acceptable in this form (Doskonały, do druku w obecnej formie)	
Very good, but possible small changes are suggested (Bardzo dobry, ale może wymagać drobnych zmian)	
Good, but minor changes are needed (Dobry, ale pewne zmiany są konieczne)	
Acceptable after major changes (Akceptowalny po wprowadzeniu poważnych zmian)	
Unacceptable even after major changes (Nie nadaje się do druku nawet po wprowadzeniu zmian)	

Possible changes needed (you can check more than one box):

Wymagane zmiany (można zaznaczyć więcej niż jedno pole):

Methodological (Metodologiczne)	
Argumentative (Argumentacyjne)	
Thematic (Tematyczne)	
Formal (quotations, references) (Formalne (cytowanie, odniesienia))	
Grammatical, Spelling (Gramatyczne, literówki)	
Stylistic (Stylistyczne)	
Bibliographical (Bibliograficzne)	

Please check only one box:

Proszę zaznaczyć tylko jedno pole:

I highly recommend this article (Gorąco polecam przedstawiony artykuł)	
I recommend after slight changes (Polecam po wprowadzeniu drobnych zmian)	
I accept after major changes (Akceptuję po poważnych zmianach)	
I don't recommend (Nie polecam)	

Comments/Komentarze:

WARUNKI PRENUMERATY – „RUCH” S.A.

Prenumerata krajowa:

Przez „RUCH” S.A. – wpłaty na prenumeratę przyjmują jednostki kolportażowe „RUCH” S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania. Termin przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową do 5 każdego miesiąca poprzedzającego okres rozpoczęcia prenumeraty.

Prenumerata opłacana w złotych ze zleceniem wysyłki za granicę:

Informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela „RUCH” S.A. Oddział krajowej dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33

telefony 5328-731, 5328-816, 5328-819

infolinia 0-800-1200-29

wpłaty w PLN na konto w banku

PKO S.A. IV O/Warszawa

No. 68 1240 1053 1111 0000 0443 0494

lub w kasie Oddziału.

Dokonując wpłaty na prenumeratę w Banku czy też w urzędzie pocztowym należy podać: nazwę naszej firmy, nazwę banku, numer konta, czytelny pełny adres odbiorcy za granicą, okres prenumeraty, rodzaj wysyłki (p-tą lot. czy zwykłą) oraz zamawiany tytuł. Warunkiem rozpoczęcia wysyłki prenumeraty jest dokonanie wpłaty na nasze konto.

Prenumerata opłacana w dewizach przez odbiorcę z zagranicy:

przelewem na nasze konto w banku

w USD PEKAO S.A. IV O/W-wa 54 1240 1053 1787 0000 0443 0508

w EUR PEKAO S.A. IV O/W-wa 46 1240 1053 1978 0000 0443 0511

po dokonaniu przelewu prosimy o przesłanie kserokopii polecenia przelewu z podaniem adresu i tytułu pod nr faxu +48 22 532-87-32

Opłaty za prenumeratę można dokonać również czekiem wystawionym na firmę „RUCH SA OKDP” i przesłanym razem z zamówieniem, listem poleconym, na nasz adres j.w.

Informujemy, że klienci płacący z zagranicy mogą też dokonać wpłaty na prenumeratę kartami kredytowymi VISA i MASTERCARD w internecie <http://www.ruch.noria.pl>